

10.7.2025

י"ד בתמוז התשפ"ה

לכבוד

חברי וחברות ועדת השרים לענייני חקיקה

שלום רב,

הנדון: הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון – הגדרת אלימות במשפחה), התשפ"ה-2024 פ/5043/25

1. החוק למניעת אלימות במשפחה נחקק לפני 30 שנים, והיה חדשני ופורץ דרך בזמנו, ואולם מטבע הדברים אינו משקף את ההתפתחות בהבנה ואת השינויים במציאות שחלו מאז ועד היום בתחום. כך למשל, עד היום אין בחוק כל הגדרה למונח הבסיסי ביותר שעומד בבסיס החוק – "אלימות במשפחה".¹
2. למרבה הצער, למרות שכיום ברור כי אלימות במשפחה אינה כוללת רק אלימות פיזית, עיקר השיח והטיפול בתופעת אלימות במשפחה מכוון לאלימות פיזית בלבד, לרבות אלימות מינית, כשיש מעט מאוד הכרה ומענים לנפגעי אלימות שאינה פיזית. בהתאם, הצעת החוק מבקשת בראש ובראשונה להגדיר את מושג ה"אלימות במשפחה" באופן רחב, לרבות התייחסות לסוגי אלימות שאינם פיזיים, כגון שליטה בכפייה, התעללות נפשית ואלימות כלכלית. **הגדרה בחוק של המושגים וההתנהגויות שאלימות במשפחה כוללת, תאפשר לנפגעות ולנפגעים לזהות את הפגיעה ולקרוא לה בשם, ובכך תוביל להכרה חברתית בתופעה, על גווניה, שהכרחית כדי ליצור שינוי.**
3. הגדרה זו מוכרת גם על ידי משרד הרווחה, כגורם העיקרי המטפל בנפגעי אלימות במשפחה. כך לדוגמה, בשנים האחרונות החל המשרד להכיר בסוגים נוספים של אלימות במשפחה, מעבר לאלימות פיזית או מינית, לרבות אלימות רגשית, אלימות כלכלית, אלימות מילולית והזנחה.² **אלא שצעד זה הוא ראשון בלבד ונדרש להשלים ולחזק אותו בהגדרה ברורה בחוק, אשר תיתן תוקף לדברים. הגדרה ברורה תאפשר למערכות לדבר בשפה אחידה ובכך תקל על גופי הממשלה ובתי המשפט את ההתמודדות עם התופעה,**

¹ ביקורת על כך ניתן למצוא בדוח מבקר המדינה: "בהיעדר הגדרה אחידה, מחייבת וכוללת של ההתנהגויות החוסות תחת הגדרת האלימות בין בני זוג, ובהיעדר מסד נתונים עדכני על תופעת האלימות בין בני זוג נפגעת היכולת להתמודד באופן מועיל עם תופעה זו" (מבקר המדינה, התמודדות עם תופעת האלימות בין בני זוג, 2021, עמ' 449).

² מתוך אתר משרד הרווחה – סוגי אלימות במשפחה:

<https://govextra.gov.il/molsa/domesticviolence/home/home/#violencetypes>

החל משלב המניעה של סוגי האלימות השונים ועד לשלב יצירת פתרונות ומענים לקורבנות וטיפול ושיקום של הפוגעים.

4. מאז הדיון הקודם בהצעת החוק בוועדת השרים, עלה שיעור האלימות כלפי נשים. כך, מתחילת השנה, נרצחו 20 נשים על ידי בני משפחה.³ חלק מאותן נשים, כלל לא היו מוכרות לרווחה או למשטרה. הניסיון מלמד כי במשפחות בהן בוצע רצח, קדמו לכך שורה של מעשי אלימות, ואולם לעיתים לא הייתה מעורבת בכך אלימות פיזית כלל – בידוד מחברים ובני משפחה; התעללות נפשית; אלימות כלכלית או שליטה בכפייה. **היעדר ההגדרה מנע מאותן נשים להכיר במצבן ולפעול על מנת לצאת ממעגל האלימות. הכרה באלימות שאינה אלימות פיזית, עשויה להציל חיים ואף למנוע הדרדרות והסלמה של מערכות יחסים למצבי קיצון.**

5. להיעדר ההגדרה, ומכאן להיעדר הטיפול באותם מקרים פרטניים, השלכות משמעותיות, חברתיות וכלכליות, על החברה כולה. העלויות הכלכליות של תופעת האלימות כלפי נשים בזוגיות, כוללות בין השאר את עלויות ההליכים המשפטיים, נושאי בריאות, רווחה, טיפול, הגנה, הפסד תעסוקה ופרודוקטיביות של קורבן ששרדה אלימות בזוגיות, עלויות אכיפה וכליאה של התוקף. במחקר שנערך לאחרונה נמצא כי העלות הכלכלית של אישה שורדת זוגיות אלימה הינה כחצי מיליון ₪, וכאשר לזוג ישנם ילדים החשופים לאלימות (אך אינם סופגים אלימות ישירה) העלויות מאמירות לכ-1.5 מיליון ₪.⁴ **משמעות הדבר היא כי הוצאה של יותר נשים וילדים ממערכות יחסים אלימות, תביא, מעבר לסיוע לאותן נשים, גם להפחתה משמעותית בעלויות המושטות על המערכת הציבורית כולה.**

6. הגדרה ברורה ורחבה לאלימות במשפחה היא הצעד הראשוני וההכרחי לטיפול מקיף בתופעה. היא תסייע לנשים נפגעות אלימות, גם כזו שאינה אלימות פיזית, להכיר במצבן ולפנות לקבלת סיוע, ולצאת ממעגל האלימות. היא עשויה למנוע העברה בין דורית של אלימות במשפחה על כל הנזקים הכרוכים בכך, ואף תסייע לרשויות המדינה לתת מענה נכון וראוי לבעיה קשה וכואבת זו. צמצום הפגיעה בנשים יביא בסופו של יום גם לייעול וחיסכון במערכת הציבורית כולה.

7. לאור כל האמור, אנו קוראות לך לתמוך בהצעת החוק החשובה הזו.

על החתום :

מרכז רקמן לקידום מעמד האשה, אוניברסיטת בר-אילן || נעמת, תנועת הנשים של ישראל || בונות אלטרנטיבה || פורום מיכל סלה || רוח נשית || שדולת הנשים בישראל || מתירות || איתך-מעכי || איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית || איגוד היועצות לקידום מעמד האישה לראשי רשויות מקומיות בישראל || ארגון משפחות נרצחים ונרצחות || אל הלב || ויצו || לא עומדות מנגד || הופ סנטר || מרכז יעוץ לאשה || כ"ן למנהיגות נשים || המטה למאבק בסחר בנשים ובזנות || הפורום למשפט, מגדר ומדיניות חברתית || מרכז משנה – המרכז הקליני למשפט וחברה, הפקולטה למשפטים, המכללה למנהל || נבחרות || מדונה || הורים למען הסייעות || איגוד מועדוני הסורופטימיסט ישראל || תהל – מרכז הסיוע הדתי חרדי || נשים לגופן

³ נתונים מתוך ארכיון שדולת הנשים בישראל: <https://iwn.org.il/violence-against-women-archive>

⁴ פורום מיכל סלה אומדן העלות הכלכלית של אלימות בזוגיות בישראל (2024). זמין בכתובת: <https://www.michalsela.org.il/post/ipvcost> העלות המוערכת מתבססת על פגיעה בהכנסת האשה ופגיעה במסוי, בשל הפגיעה ביכולתה של האשה לעבוד ולהתפרנס; עלות למערכת הבריאות בשל פגיעה פיזית ונפשית; עלות למערכת האכיפה, כאשר האלימות חוצה את הרף הפלילי ועוד. עלות הפגיעה בילדים נובעת, בין היתר, מהפגיעה הנפשית בילדים חשופים לאלימות והיבטים של התנהגות כתוצאה מהחשיפה לאלימות.